

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XX. De antiquitate Canonis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

CAPVT XX.

De antiquitate Canonis.

SUPERES T nunc, vt de antiquitate dicamus. Ac PRIMVM, ridenda videtur Kemnitij leuitas, qui pag. 828. nugas, & fumos esse dicit, quòd Concilium scripserat, Canonem Missæ multis antè seculis institutum, & tamen pag. 826. idem Kemnitius affirmat Canonem absolutum intra primos sexcentos à Christo nato annos; & pag. 827. scribit Canonis auctorem vixisse circa annum Domini D. XC. quod etiam repetit, pag. 828. vbi vltimum auctorem Canonis facit Gregorium anno D. XC. Nam si Canon anno Domini D. XC. absolutus est, quis non videt eum ante decem propemodum secula institutum, & proinde verum esse, quod ait Concilium; & Kemnitium sibi ipsum esse contrarium in eadem pagina? Deinde quarendum esset ab istis, qui negant, Canonem nostrum esse antiquum, vt ipsi sui Canonis vetustatem ostenderent: quale enim est, vt ij Canonem nostrum tãquam nouitium contemnant, quem ante annos prope mille editum esse fatentur; cùm ipsi Canonem habeant, si tamen Canon dici meretur, hoc ipso nostro seculo editum?

SED his omiſſis, veram antiquitatem nostri Canonis ostendamus. PRIMVM igitur illud constat, Canonem nostrum integrum, vt eum nunc in Missalibus habemus, fuisse in vsu Ecclesiæ ante annum Domini DCCC. Nam exstat in Ordine Romano, non procul ab initio, quem Ordinem citant Alcuinus, & Amalarius, qui tempore Caroli Magni vixerunt. Deinde Alcuinus in lib. de officiis Ecclesiasticis, cap. de celebratione Missæ, torum Canonem verbatim exponit: ac deinceps ab omnibus aliis posterioribus idem omninò Canõ exponitur, vt ab Amalario, Hugone, Ruperto, Innocetio, & ceteris. Porro Ordo Romanus non instituit Canonem, sed refert, vt rem vſitatam, & celebrem in Ecclesia. Quare necesse est, Canonẽ esse adhuc antiquiorem, quàm sit Ordo Romanus.

Quamuis autem non exſter fortasse alius liber Ordine Romano antiquior, vbi totus Canon habeatur: tamen exstant libri multò antiquiores, vbi habentur partes Canonis, ex quibus coniectura fieri potest de reliquis.

Ac primùm apud Ambrosium, lib. 4. de Sacram. cap. 5. & 6.

Ffff 5 habetur

habetur verbis parum mutatis illa pars Canonis: *Quam oblationem tu Deus in omnibus, quasumus, benedicam, adferas, ratam, &c.* Et illa: *Qui pridie quam pateretur, &c.* Et illa: *de & memores, &c.* Et illa: *Supra qua propitio, &c.* quæ quatuor partes potissimæ totius Canonis: duæ enim prioræ præcedunt, duæ proximè sequuntur cõsecrationem. Et quoniam S. Ambrosius non primus instituit has partes Canonis, sed eas allegat ex antiquo ritu Ecclesiæ ad confirmandum, quod eo loco tractabat de veritate corporis Dñi in Eucharistia: sequitur necessariò, vt earum institutio Ambrosij ætate præcesserit, proinde ante M. C. C. annos in vsu fuerit. Ita Ambros. lib. 4. de Sacramentis, cap. 4. aperte meminit primæ orationis Canonis, vbi oratur pro Ecclesia, & pro Rege, hæc ipsa verba non ponat: eiusdem etiam meminit Optatus, lib. 1. contra Parmenianum, vbi dicit, Legitimum esse, vt offeratur pro Ecclesia Catholica. Illius autem orationis, vbi nominantur, & inuocantur Sancti, & illius, vbi oratur pro defunctis, meminit Augustinus tract. 84. in Ioannem; immò eorum orationum mentionem faciunt plurimi Patres, quos supra propriis locis adduximus. Itaque totus Canon partim sententiam, partim etiam quoad verba, inuenitur in scripturis, qui ante M. C. vel. M. C. C. annos floruerunt.

Hi s accedunt aliquot coniecturæ insignes ad primam Canonis antiquitatem. PRIMA coniectura est, quod in toto Canone nulla sit mentio Confessorum, aut Virginitatis, non Martyrum, sed Martyrum tantum, seu virorum, & mulierum: quod etiam notauit Augustinus, libro de Virginitate, cap. 45. Huius autem rei causa nulla est alia, quam reddit Innocentius, lib. 3. cap. 10. de mysticis, quia videlicet eo tempore Canon compositus est, quando cœperant publicè coli in Ecclesia sancti Confessores: quidem certum est, Martyres cœpisse publicè inuocari, & eorum nominibus dies festos coli, & Basilicas erigi, ab imperio planè Ecclesiæ: Confessores autem multò seriùs hunc honorem in Ecclesia meruisse. Constat autem ex Cõcilio Meppertino, sub Carolo Magno celebrato, can. 36. festa Confessorum iam in vsu fuisse anno D C C C. Siquidem in Catalogo festorum dierum ponuntur dies festi S. Martini, & S. Remigij, qui ante annum Domini, D C C C. Canonem compositum fuisse necesse est.

SECUNDA coniectura est, quia veteres diligenter annotarunt pauca quaedam verba, quæ aliqui Pontifices ad Canonem addiderunt. In vita Leonis I. scribit auctor Pontificalis, addita fuisse à Leone illa verba ad Canonem: *Sanctum sacrificium, immaculatam hostiam*; cuius rei, ut valde notabilis, meminerunt etiam Strabo, cap. 22. & reliqui auctores, qui de Missa scribunt. Gregorium I. addidisse ad Canonem pauca illa verba: *Diesque nostros in tua pace disponas, &c.* non solum annotarunt Strabo loco citato, & similes auctores, sed etiam Beda lib. 2. histor. Anglicanæ, cap. 1. & Ioannes Diaconus, lib. 2. vitæ B. Gregorij, cap. 17. Hoc autem est argumentum certissimum, Canonem esse antiquiorem Leone, & Gregorio, & habitum semper in maxima veneratione: alioqui enim cur tam diligenter historici annotassent, vnum, vel alterum verbum à Leone, vel Gregorio additum, si Canon esset recens, & ab aliquo priuato homine, qui Scholasticus diceretur, institutus?

TERTIA coniectura est, ipsa ignoratio auctoris præcipuarum partium Canonis. Nam orationes illæ, quarum meminit Ambrosius: *Quam oblationem*. Et: *Vnde & memores*, & ceteræ, si fuissent ab aliquo Romano Pontifice compositæ, certè aliquis historicus id prodidisset: si enim non omiserunt, quis aliquas particulas addiderit, quantò magis non omisissent, qui vitas Pontificum scripserunt, quis totum ferè Canonem composuerit? Relinquitur igitur, ut Canon sit omni memoria antiquior, & ab Apostolis, ut multa alia, per manus traditionem ad nos deuenerit. Neq; obstat, quod in Canone sit mentio Apostolorum, & Martyrum, qui primis trecentis annis floruerunt: nam ea nomina postea paulatim addita fuisse, dubium esse non potest.

QUARTA coniectura est VValfridi, cap. 22. qui inde colligit Canonem esse antiquissimum, quia dum enumerantur Apostoli, non seruetur ordo, qui est in Euangeliis per Hieronymum emendatis: id enim argumento est, eam partem Canonis prius fuisse compositam, quam à Hieronymo Euangeliorum codices Latini ad vetera exemplaria Græca corrigerentur; ipse enim Hieronymus in præfatione Euangeliorum ad Damasum, testatur magnam fuisse in antiquis Latinis codicibus confusionem.